Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet

KOMMUNIKÁCIÓ ÉP ÉS FOGYATÉKOSSÁGGAL ÉLŐ EMBEREK KÖZÖTT – fókuszban a látássérült személyek

A fogyatékosságok típusai

EFOP-3.8.2-16-2016-00001 ÉS A VEKOP-7.5.1-16-2016-00001 AZONOSÍTÓSZÁMÚ, SZOCIÁLIS HUMÁN ERŐFORRÁS FEJLESZTÉSE CÍMŰ KIEMELT PROJEKT

SZÉCHENYI 2020
MAGYARORSZÁG KORMÁNYA
Európai Unió
Európai Szociális Alap
BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

FOGYATÉKOS EMBEREK A STATISZTIKÁK TÜKRÉBEN

- Magyarországon nincs pontos és teljesen megbízható statisztika a fogyatékos emberekről.

- Ami van:
- társadalombiztosítás által nyilvántartott rokkantsági ellátásban és fogyatékossági támogatásban részesülő személyek - nem mindannyian fogyatékosok
- érdekképviseleti szervezetek tagsága - nem minden fogyatékossággal élő ember tagja
- népszámlálási statisztikák - önbevallásos alapon történt a felmérés

FOGYATÉKOS EMBEREK A STATISZTIKÁK TÜKRÉBEN

Néhány adat a nagyvilágból:

- 100 gyermekből egy valamilyen fogyatékossággal születik
- az emberiség 10%-a él valamilyen fogyatékossággal
- az emberiség 25%-a érintett családtagként vagy szakemberként
- a fogyatékos emberek 80%-a elszigetelt helyen él
- a fogyatékos emberek alig 2%-a részesül rehabilitációban
- a fogyatékosságok 66%-a megelőzhető lenne

FOGYATÉKOS EMBEREK A STATISZTIKÁK TÜKRÉBEN

A 2001-es népszámlálásból származó legfontosabb információk:

- Magyarországon 577.006 fő fogyatékos személy élt, ez a népesség 5.7%-a
- a fogyatékos emberek a nem fogyatékosoknál nagyobb arányban élnek községekben és kisvárosokban
- a legnagyobb csoportot a mozgássérült emberek alkotják
- a látás- és hallássérült személyek a többi csoporthoz képest nagyobb arányban élnek a megyeszékhelyeken és a fővárosban
- a fogyatékos emberek iskolázottsága jóval alacsonyabb a nem fogyatékosokénál
- a fogyatékosság leggyakoribb oka valamilyen megbetegedés
- a fogyatékos személyek foglalkoztatottsága mindössze 9%-os
- a fogyatékos embereknek mindössze 8%-a él intézményben, köztük a gyermekek és idősek aránya nagy

FOGYATÉKOS EMBEREK A STATISZTIKÁK TÜKRÉBEN

A 2011-es népszámlálásból származó legfontosabb információk:

- A válaszadók 89%-a válaszolt az egészségi állapottal kapcsolatos kérdésekre
- a fogyatékossággal élő emberek száma 457000 fő
- a fogyatékos személyek több, mint 70%-a 50-év feletti
- a fogyatékos személyek 56%-a maximum általános iskolát végzett
- a nagyothalló és mozgássérült személyek 9-10%-a főiskolai, egyetemi végzettséggel rendelkezik

LÁTÁSSÉRÜLTSÉG

A látássérülés fokozatai:

- vakság (Visus 0)
- aliglátás (visus 0.01-0.1)
- gyengénlátás (Visus 0.1-0.3)

A gyakorlatban a határok nem ennyire élesek, fontosabb a funkcionális látás szerepe, vagyis hogy a személy mennyire képes azt használni.

Más tényezők is befolyásolják a látássérülés súlyosságát, pl. színlátás megléte vagy hiánya, látótér nagysága, éleslátás megléte vagy hiánya, stb.

Az egyik szem ép látása esetén a személy nem tekinthető látássérültnek.

HALLÁSSÉRÜLTSÉG

Hallássérültség

A hallássérülés a hallószerv valamely részének veleszületett vagy szerzett sérülése, illetve fejlődési rendellenessége, mely az éptől eltérő hallásteljesítményt eredményez.

A hallásküszöb megemelkedik, minél távolabb van a hallássérülés mértéke a 0 DB-től, annál súlyosabb a hallássérülés.

A különböző frekvenciájú hangok észlelése általában eltérően károsodik, a legnagyobb gondot a beszédhangok frekvenciaszintjét érintő sérülések okozzák.

HALLLÁSSÉRÜLTSÉG

A hallás sérülésének hatásai

- a veleszületett vagy korai életkorban bekövetkezett hallássérülés erősen kihat a beszéd és a nyelvelsajátítás fejlődésére
- a hallás csökkenése vagy hiánya eredményeként a személy elveszti azt az információs többletet, amit a hangok révén folyamatosan kapunk környezetünkről
- nehezítetté válik a mindennapi kommunikáció akár még írásban is

HALLÁSSÉRÜLTSÉG

A hallássérültség típusai

- nagyothallás, amelynek több fokozata van:
- jórészt van hallókészülékkel kihasználható hallásmaradványuk, 75%-uk képes hallókészülék segítségével a beszéd megértésére
- a fennmaradó kb. 20% csak töredékesen érti a beszédet, segítséget jelent számukra a szájról olvasás
- a hallássérült emberek mindössze kb. 5%-a siket, akik csak a legmélyebb hangokat és a vibrációt érzékelik
- a hallássérültség meghatározása esetén mindig a jobban halló fül értékei az irányadók
- ha valakinek az egyik fülén ép a hallása, nem tekinthető hallássérültnek, ez csupán az irányhallásban akadályozhatja

HALLÁSSÉRÜLTSÉG

A hallás mechanizmusáról

- az emberek átlagos hallásküszöbe 0-10 DB között van, ahol a 0 a legalacsonyabb ép füllel meghallható hangintenzitást jelenti
- a hallásunk felső határa, vagyis a fájdalomküszöb 120 DB körül van
- az egészséges emberi fül a 20-20.000 Hertz közötti hangok meghallására képes
- a kor előrehaladtával a hallásteljesítmény csökken elsősorban a magas frekvenciákon
- a beszéd megértése szempontjából a legfontosabbak a 250-3000 Hertz közötti hangok 30-65 DB erősséggel
- a hallórendszer a fizikai ingereket elektromos jellé alakítva juttatja el az agyba
- a hangingerek felfogásában a külső- középfülnek, elektromos jellé alakításában a csigának (cochlea) és a benne lévő szőrsejteknek van szerepe

HALLÁSSÉRÜLTSÉG

Hallássérült emberek a statisztikák tükrében

- hazánkban mintegy 53.000 hallássérült ember él a 2001-es népszámlálás adatai szerint
- a siketekhez képest a nagyothallók aránya kb. tízszeres
- tartós hallássérülés a gyermekek kb. 1-1.5%-ánál áll fenn
- idős korban egyre gyakoribbá válik a hallássérülés, a hallássérültek 60%-a 60 év feletti
- a veleszületett és betegségek által okozott hallássérülés mellett gyakori ok a zajártalom is

HALLÁSSÉRÜLTSÉG

A hallássérülés típusai

- enyhe nagyothallás (25-40 DB hallásveszteség) - a távoli, halk beszéd megértése nehezített
- közepes nagyothallás (40-60 DB hallásveszteség) - szükséges a társalgáshoz a hallókészülék vagy a szájról olvasás, ezek nélkül a beszéd megértése kb. 50%-os
- súlyos nagyothallás (60-90 DB hallásveszteség) - csak a közeli, erős beszéd meghallására képesek, feltétlenül szükséges a hallókészülék
- átmenet a súlyos nagyothallás és a siketség között (90-110 DB hallásveszteség) csak igen erős hangok meghallása, kommunikációban a vizuális csatornára támaszkodnak
- siketség (110 DB feletti hallásveszteség) - csak vibrációt érzékelnek, kommunikációban a vizuális csatornára támaszkodnak

HALLÁSSÉRÜLTSÉG

A beszéd fejlődése hallássérült embereknél

Nagyothalló gyermeknél spontán megindul, de a hallás sérülésének mértékében megkésetté válik a beszéd fejlődése.

Gyógypedagógiai fejlesztés nélkül mind tartalmilag, mind formailag hibásan alakulhat.

Későbbi életkorban bekövetkezett hallássérülésnél a beszéd tartalmilag nem, de alakilag sérül, mivel a személy nem hallja saját kiejtését.

Siketen született gyermekeknél a beszédfejlődés nem indul meg, ehhez korai fejlesztésre van szükség.

HALLÁSSÉRÜLTSÉG

A hallás sérülése leginkább az alábbi területekre hat ki

- artikuláció - azon beszédhangok ejtése lesz hibás, melyeket a személy nem hall jól, a beszéd érthetőségét pedig tovább rontja a ritmus, hanglejtés, dinamika hibája, a beszéd lehet dallamtalan vagy ritmustalan, az alaphang is rekettes, fátyolos lehet
- grammatika - ragok elhagyása, inadekvát ragok használata, helytelen szórend
- szókincs - az olvasás és szövegértés zavaraihoz vezethet a túl szegényes szókincs

Az artikuláció és grammatika hibái a helyesírás hibáihoz is vezethetnek.

A hibák logopédiai segítséggel korriggálhatók, illetve hasznos lehet a rendszeres olvasás is.

HALLÁSSÉRÜLTSÉG

Kommunikációs akadálymentesítés

Gyógyászati és életvitelt könnyítő segédeszközök:

- hallókészülék - elsődleges célja a beszéd megértésének biztosítása, de a beszédhangokkal együtt a környezeti zajokat is felerősíti, ezért a hosszas használat kifáradást eredményezhet
- cochleáris implantáció - összetett technikai eszköz, mely közvetlenül a hallóidegre küld elektromos impulzusokat, egy részét a koponyába operálják, másikat pedig testükön viselik a felhasználók
- adóvevő készülék - a beszédértést segíti a környezeti hangok kizárásával, lényegtelenné válik a beszélő és a hallgató közötti távolság, elsősorban nagy előadótermekben nélkülözhetetlen
- indukciós hurok - fixen beépített elektromágneses berendezés, melynek segítségével a hallókészüléket a megfelelő állásba kapcsolva felerősítődik a mikrofonba mondott szöveg

HALLÁSSÉRÜLTSÉG

Tárgyi és akusztikai feltételek

- visszhangosság csökkentése
- kívülről jövő zajok kiszűrése
- a beszélő vagy jeltolmács megvilágítása
- vizuális támogatás, pl. vetítés, feliratozás, piktogramok

HALLÁSSÉRÜLTSÉG

Személyi segítség:

- jól tagolt, megfelelően artikulált, megfelelő hangerőjű beszéd
- a hallássérült hallgató felé fordulás a szájról olvasás megkönnyítése érdekében
- tolmács igénybevétele esetén a közlő ne a tolmácshoz, hanem a hallássérült személyhez vagy a hallgatósághoz beszéljen
- a tolmácsolásra szükséges időt biztosítani, különösen ha párbeszéd folyik a két fél között
- hasznos, ha a tolmács megkapja az előadás vázlatát

MOZGÁSSÉRÜLTSÉG

Mozgássérültség

Mozgáskorlátozott az a személy, akinél a mozgás-szervrendszer veleszületett vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és a szocializáció.

Az ok és a károsodás kiterjedtsége miatt a mozgássérültség rendkívül sokféle formában nyilvánulhat meg, ezért nagyok a különbségek az akadálymentesítéssel és a segítséggel kapcsolatos igényeikben.

MOZGÁSSÉRÜLTSÉG

A mozgássérültség típusai

- veleszületett végtagrendellenességek vagy szerzett végtaghiányok
- petyhüdt bénulás
- korai agykárosodást követő mozgási rendellenességek
- egyéb maradandó mozgáskorlátozottságot okozó kórformák
- halmozott sérülés, pl. mozgássérültség mellett beszédzavar

MOZGÁSSÉRÜLTSÉG

A mozgássérültség kihatásai

- a mozgás fejlődése megváltozik, elsősorban az összetett mozgásformák végrehajtása nehezített
- a mozgásos tapasztalatszerzés korlátozott, ami nehezítheti az információfelvételt, ismeretszerzést
- nehezítetté válik a kommunikáció elsősorban a központi idegrendszer sérülésével járó beszédzavarok miatt, ez jelentősen kihat az egyén szociális kapcsolataira is
- nehezített a környezethez való alkalmazkodás, fokozottan szorul segítségre, függőség alakulhat ki, nem az történik, amit ő szeretne, hanem amit a környezete jónak lát

MOZGÁSSÉRÜLTSÉG

Kommunikációs akadálymentesítés

Rendkívül fontos a számítógép és a média szerepe a mozgássérült személyek életének minden területén!

A számítógép a kézírást és a beszédet is helyettesítheti, fontos tanulási és munkaeszköz.

Alapvető kommunikációs szabályok

- tekintsük partnernek a mozgássérült személyt, pl. ha kerekesszékben ül, helyezkedjünk vele azonos magasságba
- motoros beszédzavar esetén a beszéde nehezen érthető lehet, de ez nem azt jelenti, hogy hallássérült vagy értelmi fogyatékos
- a lassabb vagy eszközhasználatot igénylő kommunikációhoz türelem és empátia szükséges

MOZGÁSSÉRÜLTSÉG

Súlyos halmozott fogyatékosság

A súlyos és halmozott fogyatékosság az egész élet során fennálló állapot, amelyre jellemző, hogy a testi struktúrák károsodása következtében a speciálisan humán funkciók - mint a kommunikáció, a beszéd, a mozgás, az értelem és az érzékelés-észlelés - minimálisan két területén súlyos vagy legsúlyosabb mértékű zavar mutatható ki.

Hátterében rendszerint a korai életszakaszban bekövetkezett központi idegrendszeri károsodás áll.

A fogyatékosságok sokféle kombinációban, eltérő súlyossággal, akár eltérő időben jelentkezhetnek.

MOZGÁSSÉRÜLTSÉG

Kommunikációs lehetőségek, korlátok

A sérülések halmozódása jelentősen megnehezíti a személlyel való kommunikációt.

A nevelés, oktatás, kommunikáció terén sajátos, egyedi fejlesztési szükségleteik vannak.

Egész életükben környezetük segítségére vannak utalva személyiségük kibontakoztatása és a világ megismerése érdekében.

Alig rendelkeznek kommunikációs eszközökkel, saját környezetükben is elszigeteltek.

Nagy nehézséget jelent számukra önmaguk kifejezése.

MOZGÁSSÉRÜLTSÉG

Lehetséges kommunikációs formák, eszközök

- jelek, pl. mimika, gesztusok, gesztusjelek
- egyértelmű eldöntendő kérdések, igen, nem jelzések használata
- kézírás vagy számítógép
- augmentatív és alternatív kommunikációs eszközök
- fejegér, virtuális billentyűzet

MOZGÁSSÉRÜLTSÉG

Kommunikációs akadálymentesítés

Augmentatív és alternatív kommunikáció:

- A beszédhiány, illetve beszédképtelenség leküzdésére dolgozták ki.
- Nem a beszéd helyettesítése, hanem megfelelően kiegészített, új, eltérő módon közvetített üzenet.
- Kommunikációs táblákat vagy elektronikus eszközöket (kommunikátor) használnak, ezeken helyeznek el képeket, szavakat, betűket, jeleket.

MOZGÁSSÉRÜLTSÉG

Bliss nyelv

- A grafikus jelképek és azok jelentése között belső összefüggés van.
- Egy jelkép egy, kettő vagy három szónak felel meg.
- A jelkép és az írott szó mindig együtt szerepel.
- A felhasználó a jelkép megmutatásával fejezi ki igényeit, kívánságait, a partner a jelkép fölé írt szó elolvasásával dekódolja az üzenetet.

ÉRTELMI FOGYATÉKOSSÁG

Értelmi fogyatékosság

Az értelmi fogyatékosság az egyén fejlődését korai kortól befolyásoló olyan állapot, amely nem tekinthető a szó klasszikus értelmében betegségnek és jól elkülöníthető a pszichiátriai betegségektől is. Átfogó kifejezése mindazoknak a különböző súlyosságú állapotoknak, amelyekre elsősorban az intellektus károsodása jellemző.

A BNO meghatározása (mentális retardáció):

„Abbamaradt, vagy nem teljes szellemi fejlődés, amelyre jellemző a különböző készségek romlása, olyan készségeké , amelyek a fejlődés során jelennek meg, s melyek az intellektus minden szintjét érintik, mint pl. a kognitív , nyelvi, mozgásbeli, szociális készségek , képességek . A retardáció létrejöhet minden más mentális vagy fizikai állapottól függetlenül is.”

ÉRTELMI FOGYATÉKOSSÁG

Az értelmi fogyatékosság lehetséges okai

- örökletes vagy genetikus okok pl. Down-szindróma
- a magzatot ért károsodások, pl. sugárártalom, mérgezés, fertőzések, stb.
- születés körüli károsodások, pl. oxigénhiány, koraszülés, túlhordás, stb.
- későbbi károsodások, pl. toxikus hatások, agysérülések, stb.

ÉRTELMI FOGYATÉKOSSÁG

Az értelmi fogyatékosság fokozatai

- enyhe értelmi fogyatékosság (50-69-es IQ)
- középsúlyos értelmi fogyatékosság (35-49-es IQ)
- súlyos értelmi fogyatékosság (20-34-es IQ)
- igen súlyos értelmi fogyatékosság (20 alatti IQ)

ÉRTELMI FOGYATÉKOSSÁG

Nem az IQ a döntő, sokkal többet számít az értelmi fogyatékos személy

- személyisége
- érzelmi szintje és szociabilitása
- beszédkészsége
- mozgásos és manipulációs fejlettsége
- önkiszolgálási képessége
- feladatmegoldási módjai
- munkára neveltségének mértéke

ÉRTELMI FOGYATÉKOSSÁG

Enyhe értelmi fogyatékos (tanulásban akadályozott) személyek

Kisgyermek korban még nem egyértelműek a tünetek, a gyermek figyelme nem megfelelő.

Mozgás és beszédfejlődésük lassabb, nem olyan ügyesen használják a játékokat, mint más gyerekek.

Nem tanulnak eléggé kudarcaikból.

Többnyire az iskolakezdés környékén születik meg a diagnózis.

A felnőtt élet számos szerepében eredményesen boldogulnak, de szükségük van támogatásra, irányításra és szociális védelemre.

Általában cselekvőképesek vagy korlátozó gondnokság alatt állnak.

A hivatalos ügyek intézésében nehézségeik lehetnek.

A kriminalitással szemben fokozottan veszélyeztetettek, kiszolgáltatottságuk következtében áldozattá vagy bűnelkövetővé válhatnak.

ÉRTELMI FOGYATÉKOSSÁG

Középsúlyos és súlyosan értelmi fogyatékos (értelmileg akadályozott) személyek

A feltűnőbb tünetek miatt könnyebb a korai felismerés, már kisgyermek korban megvan a diagnózis.

A megszokottól elmarad a gyermek értelmi, mozgásos és beszédfejlődése is.

Nehezen áll be a napi ritmus, gondot okoznak a szokatlan, megmagyarázhatatlan viselkedések.

Az elmaradó fejlődés miatt nehezített a gyermekkel való kommunikáció kialakítása, alapvető szükségleteinek megértése.

A speciális általános iskolában elsősorban gyakorlati képességeiket fejlesztik: önkiszolgálás, önállóság, a külvilág megismerése.

Felnőttként sikerrel végeznek el egyszerű munkafolyamatokat, a nyílt munkaerő-piacon is megállják a helyüket megfelelő támogatással.

Korlátozó vagy kizáró gondnokság alatt állnak, de az életükkel kapcsolatos egyszerűbb döntésekbe érdemes és fontos bevonni őket.

ÉRTELMI FOGYATÉKOSSÁG

Egyediség és különbözőség

Az értelmi fogyatékos emberek - mint minden ember - különböznek egymástól.

Lehetnek közös vonásaik pl. az azonos kórképből adódóan, de egyazon típusú fogyatékosság is személyenként jelentős eltérésekben nyilvánul meg.

Még napjainkban is gyakran gondolkodnak az értelmi fogyatékos emberekről úgy, mint nagyra nőtt gyermekekről, pedig ők is felnőnek.

Ezt a hozzáállást az érintettek többnyire természetesnek tartják és elfogadják.

ÉRTELMI FOGYATÉKOSSÁG

Kommunikációs gátak

- hogyan kezdeményezzünk beszélgetést, mit mondjunk?
- a fogyatékos emberhez vagy kísérőjéhez beszéljünk?
- magázódjunk vagy tegeződjünk?
- hogyan értsük meg, amit nem tud szavakkal kifejezni?

ÉRTELMI FOGYATÉKOSSÁG

Kommunikációs akadálymentesítés

Könnyen érthető szöveg:

- Elősegíti az értelmi fogyatékos vagy kommunikációjukban más módon akadályozott személyek tájékozódását, megértését, az önálló életvitel megteremtését.
- Használható szóban vagy írásban is.
- Honlapok akadálymentesítésénél is alkalmazzák.

ÉRTELMI FOGYATÉKOSSÁG

A könnyen érthető szöveg szerkesztésének alapszabályai:

- egyszerű mondatszerkesztés és fogalmazás
- kerülni kell az összetett mondatokat
- kerülni kell a szakszavakat, idegen kifejezéseket
- konkrét fogalmakat használjunk
- ne használjunk feltételes módot, elvont, többértelmű szavakat, kifejezéseket
- egy mondat egy gondolatot, egy fontos információt közöljön
- ne használjunk rövidítéseket, vagy fejtsük ki azokat
- egy dologra mindig ugyanazt a kifejezést használjuk, nem kell a választékosságra törekedni
- ne válasszunk el szavakat, új oldalra ne kerüljön át mondattöredék
- csak az egyszerű írásjeleket használjuk, kerüljük a :, - használatát
- az adott korosztálynak megfelelő hangnemet használjunk, a könnyen érthető nyelvezet nem azonos a gyerekes közlésmóddal!

ÉRTELMI FOGYATÉKOSSÁG

Piktogramok:

- A könnyebb tájékozódást és eligazodást segítik értelmi fogyatékos vagy kommunikációjukban más okból akadályozott személyek számára.
- Kiegészítendők szöveges információval.
- Jól látható helyen kell elhelyezni.
- Érdemes az épületfunkciók színdinamikai elkülönítésével is kombinálni.

ÉRTELMI FOGYATÉKOSSÁG

Alternatív kommunikációs eszközök

- kártyacsomag - igények, szükségletek kifejezésére piktogramos és írott formában
- kommunikátorok - egy üzenetestől a számítógépes kommunikációig
- folyamatábrák - piktogramokkal vagy tárgyakkal, pl. munkafolyamat bemutatása
- napirendi táblák - a napirendet előrejelző, bemutató piktogramok és feliratok

ÉRTELMI FOGYATÉKOSSÁG

Kulcsszemély, személyi segítő:

- Értelmi fogyatékos személyek esetében gyakran az egyetlen, legrugalmasabb megoldás.
- Olyan állandó személy, aki ismeri, elnyerte bizalmát és képes közvetíteni az információkat közte és a külvilág között az ő igényeinek megfelelően.

AUTIZMUS SPEKTRUMZAVAR

Autizmus spektrumzavar

Az idegrendszer fejlődési zavara, mely genetikai tényezők, illetve az idegrendszert ért károsító hatások következményeként jön létre.

A tünetek leggyakrabban 1-3 éves kor között jelentkeznek.

10.000 emberből 50-60 autista.

Fiúknál négyszer gyakoribb, mint lányoknál.

AUTIZMUS SPEKTRUMZAVAR

Jellemzői:

- szociális viselkedés zavarai - nehezen alakítanak ki kapcsolatokat, nem észlelik mások érzéseit, nem értik a szociális elvárásokat
- mutathatnak különös képességeket, de nem több köztük a zseni, mint az átlag
- kommunikáció zavarai - nem tanulnak meg beszélni, vagy a beszéd szokatlan, a gesztusok és mimika használata gyakran nem megfelelő
- érdeklődésük, tevékenységük szokatlan, ragaszkodnak a megszokott rutinokhoz
- képekkel vagy mozdulatokkal kommunikálnak
- szociális viselkedés zavarai - testi kontaktust elutasítják vagy fenntartás nélkül bárkitől elfogadják, legszívesebben magányosan tevékenykednek, közös tevékenységnél a kölcsönösséget nem igénylik, annak fenntartására nem törekszenek

AUTIZMUS SPEKTRUMZAVAR

Kommunikációs akadálymentesítés

Beszéd:

Akár tudnak beszélni, akár nem, az autizmussal élő embereknek problémáik lehetnek:

- a beszéd megértésével - szó szerinti értelmezés
- megfelelő használatával - pl. visszhangszerű utánzás (echolália)
- a kommunikáció egyéb tényezőinek megértésével - arckifejezések értelmezése, metakommunikáció által hordozott többletjelentés megértése
- a kommunikáció egyéb tényezőinek használatával

AUTIZMUS SPEKTRUMZAVAR

Kommunikációs eszközök

Kommunikációs eszközként szolgálhatnak saját viselkedésének jelzésértékű elemei, pl. dührohamok, ezek stresszteliek, ezért más megoldásokat kell keresni, pl.

- tárgyak
- képek
- gesztusok
- jelek
- alternatív és augmentatív kommunikációs eszközök, pl. Bliss nyelv

Ezek használata nem akadályozza, hanem segíti a nyelvi fejlődést!

A FOGYATÉKOSSÁGGAL ÉLŐ SZEMÉLYEK SZERVEZETEI, ÉRDEKKÉPVISELETE

Az önszerveződés történeti állomásai

- Gyökerei az ipari forradalomig nyúlnak vissza, de a XX. század közepén erősödött fel.
- A fogyatékos emberek esélyegyenlőségi mozgalmai a polgárjogi mozgalmak mintájára szerveződtek, céljuk a társadalomból kitaszítottak, stigmatizáltak felemelése, emberhez méltó élethez segítése.

A FOGYATÉKOSSÁGGAL ÉLŐ SZEMÉLYEK SZERVEZETEI, ÉRDEKKÉPVISELETE

Törekvéseik

- a fogyatékos emberek jogainak, mint polgári jogoknak az elismertetése
- az előítéletek felszámolása, fizikai és morális korlátoktól mentes környezet megteremtése
- fogyasztóként való fellépés a szolgáltatások igénybevétele során
- önsegítés, aktív részvétel az életüket meghatározó döntések meghozatalában
- az orvosi szemlélet visszaszorítása - a fogyatékosság nem betegség
- intézménytelenítés - a gondozás helye a zárt intézmények helyett a lakóközösségekben legyen

A FOGYATÉKOSSÁGGAL ÉLŐ SZEMÉLYEK SZERVEZETEI, ÉRDEKKÉPVISELETE

A fogyatékos emberek érdekképviseleti szervezeteinek szerepe

Be kell vonni őket a fogyatékos emberekkel kapcsolatos döntések előkészítésébe és azok megvalósításába.

Aktív szerepük van a fogyatékos emberekkel szemben kialakult előítéletek lebontásában, a téves vélekedések eloszlatásában.

Meg tudják fogalmazni a fogyatékos emberek igényeit és szükségleteit, és azokat össztársadalmi szinten képesek képviselni.

Mindezt a "semmit rólunk nélkülünk" elv értelmében fogyatékos személyek irányításával és bevonásával teszik.

A FOGYATÉKOSSÁGGAL ÉLŐ SZEMÉLYEK SZERVEZETEI, ÉRDEKKÉPVISELETE

A fogyatékos emberek országos érdekképviseleti szervezetei

Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége (**MVGYOSZ**)

Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége (**SINOSZ**)

Siketvakok Országos Egyesülete (**SVOE**)

Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetsége (**MEOSZ**)

Értelmi Fogyatékossággal Élők és Segítőik Országos Érdekvédelmi Szövetsége (**ÉFOÉSZ**)

Autisták Országos Szövetsége (**AOSZ**)

A FOGYATÉKOS SZEMÉLYEK JOGAI MAGYARORSZÁGON

1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról

A FOGYATÉKOS SZEMÉLYT MEGILLETŐ JOGOK:

- Környezet
- Kommunikáció
- Közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés
- Közlekedés
- Támogató szolgálat, segédeszköz
- Rehabilitáció

A FOGYATÉKOS SZEMÉLYEK JOGAI MAGYARORSZÁGON

AZ ESÉLYEGYENLŐSÍTÉS CÉLTERÜLETEI:

- Egészségügy
- Oktatás, képzés
- Foglalkoztatás
- Lakóhely, közösségbe való befogadás, önálló életvitel
- Kultúra, sport

A FOGYATÉKOS SZEMÉLYEK JOGAI MAGYARORSZÁGON

2007. évi XCII. törvény a Fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről

- Egyenlőség és hátrányos megkülönböztetéstől való mentesség
- Fogyatékossággal élő nők
- fogyatékossággal élő gyermekek
- A tudatosság növelése
- Hozzáférhetőség
- Az élethez való jog
- A törvény előtti egyenlőség
- Az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés
- A személy szabadsága és biztonsága
- Mentesség a kizsákmányolástól, erőszaktól és visszaélésektől
- Az egyén integritásának védelme
- A mozgásszabadság és az állampolgárság szabadsága

A FOGYATÉKOS SZEMÉLYEK JOGAI MAGYARORSZÁGON

- Önálló életvitel és a közösségbe való befogadás
- Személyes mobilitás
- A véleménynyilvánítás és a szólás szabadsága, valamint az információhoz való hozzáférés
- A magánélet tiszteletben tartása
- Az otthon és a család tiszteletben tartása
- Oktatás
- Egészségügy
- Habilitáció és rehabilitáció
- Munkavállalás és foglalkoztatás
- Megfelelő életszínvonal és szociális védelem
- A politikai életben és közéletben való részvétel
- A kulturális életben, üdülési, szabadidős és sporttevékenységekben való részvétel
- A Fogyatékossággal Élő Személyek Jogainak Bizottsága

A FOGYATÉKOS SZEMÉLYEK JOGAI MAGYARORSZÁGON

A fogyatékos embereket érintő legfontosabb jogszabályok:

- 1998. évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról
- 2007. évi XCII. törvény a Fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről
- 141/2000. (VIII. 9.) Korm. rendelet a súlyos fogyatékosság minősítésének és felülvizsgálatának, valamint a fogyatékossági támogatás folyósításának szabályairól
- 49/2009. (XII. 29.) EüM rendelet a súlyos fogyatékosság minősítéséről és igazolásáról
- 6/1971. (XI. 30.) EüM rendelet a vakok személyi járadékának bevezetéséről szóló 1032/1971. (VII. 14.) Korm. határozat végrehajtásáról
- 83/1987. (XII. 27.) MT rendelet a rokkantsági járadékról
- 5/2003. (II. 19.) ESzCsM rendelet a magasabb összegű családi pótlékra jogosító betegségekről és fogyatékosságokról

A FOGYATÉKOS SZEMÉLYEK JOGAI MAGYARORSZÁGON

A fogyatékos embereket érintő legfontosabb jogszabályok:

- 1997. évi LXXVIII. törvény az épített környezet alakításáról és védelméről
- 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet az országos településrendezési és építési követelményekről
- 85/2007. (IV. 25.) Korm. rendelet a közforgalmú személyszállítási utazási kedvezményekről
- 218/2003. (XII. 11.) Korm. rendelet a mozgásában korlátozott személy parkolási igazolványáról
- 335/2009. (XII. 29.) Korm. rendelet az összevont adóalap adóját csökkentő kedvezmény igénybevétele szempontjából súlyos fogyatékosságnak minősülő betegségekről
- 2011. évi CXCI. törvény a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról
- 327/2012. (XI. 16.) Korm. rendelet a megváltozott munkaképességű munkavállalókat foglalkoztató munkáltatók akkreditációjáról, valamint a megváltozott munkaképességű munkavállalók foglalkoztatásához nyújtható költségvetési támogatásokról

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

